

SEMINARSKI RAD

iz predmeta

- Preduzetništvo -

Tema: "Funkcionisanje svetskog tržišta i svetske privrede".

ФУНКЦИОНИСАЊЕ СВЕТСКОГ ТРЖИШТА И СВЕТСКЕ ПРИВРЕДЕ

Развој светског тржишта и светске привреде

Анализа функције новца као светског новца показала је да се робна размена не врши само унутар граница једне земље, већ да се остварује и између различитих земаља. Са тог становишта привреде се деле на аутархичне и отворене привреде. **Аутархична привреда** је она где се размена робе одвија унутар граница дате (једне) земље. Таквих привреда данас готово више нема, јер нити једна земља није више довољна сама себи. **Отворена привреда** је она где земља своју робу размењује и са другим земљама. Процес проширења размене између различитих земаља нарочито је интензиван настанком и развојем крупне капиталистичке робне производње. Тада долази до појаве међународне робне размене, до међународне поделе рада, до настанка светског тржишта и светске привреде.

Различит распоред природног богатства у свету (плодна земља, руде, нафта, шуме и сл.) представљао је један од првих узрока специјализације земаља у производњи (поделе рада) и на тој основи појаве међународне размене. Затим, развој крупне капиталистичке робне производње и афирмација профита као основног покретачког мотива пословања, такође условљава проширење размене и изван граница националне привреде (проширење националног тржишта ради брже и ефикасније продаје робе, куповине јефтинијих сировина, енергије, радне снаге и сл. и тиме остваривање већег профита) чиме настаје међународна размена и светско тржиште. Све је то са своје стране продубљивало поделу рада између земаља, а ова је са своје стране све више доводила до проширења међународне поделе рада,

међународне размене и развоја светског тржишта, што данас представља једну од битних карактеристика савременог света и неопходан услов даљег развоја сваке националне привреде.

Настанком и развојем капитализма настаје и развија се светско тржиште. Прерастањем мануфактурне у индустријску производњу јавља се потреба за ширењем унутрашњег (националног) тржишта. Процес индустријализације производње доводи до продубљивања поделе рада, до специјализације, убрзава развој производних снага, доводи до масовне и серијске производње, тако да унутрашње тржиште постаје преуско. С друге стране, увећање капитала и тежња за остваривањем што већег профита и профитне стопе, намеће потребу тражења нових извора сировине и енергије, јефтине радне снаге, нових тржишта за произведену робу итд, тако да унутрашње тржиште постаје преуско и оно се све више шири. Светско тржиште представља скуп односа понуде и тражње који се успостављају између робних произвођача из различитих националних економија. Светско тржиште није хомогено. Оно се мења са развојем производних снага, као и обрнуто, развојем светског тржишта продубљује се међународна подела рада и специјализација те убрзава развој производних снага друштва. Тиме процес стварања светског тржишта доводи до стварања **светске привреде** као одређеног тоталитета, што је посебно изражено у периоду после Велике економске кризе и Другог светског рата.

Светско тржиште, односно светска привреда представља целину, али такву целину у којој поједине националне економије не губе своју самосталност, већ остају и даље самостални системи друштвене поделе рада. Дакле, светско тржиште представља кретање светске привреде ка свом „тоталитету“. У том њени поједини делови (националне економије) имају своју релативну самосталност, али је та самосталност везана односима размене на светском тржишту у јединствену светску економију. Овај процес одвија се као резултат **међународне** робне размене и **поделе рада** у почетку мирним путем (добровољном спремношћу различитих људских заједница да размењују своје производе), да би се тај процес касније одвијао и путем принуде: економске, политичке, технолошке и друге (економска подела света између најразвијенијих капиталистичких земаља -колонијални систем). То је, ипак, довело до поделе на развијене и неразвијене земље, поделе на: Запад-Исток, Север-Југ. Касније ће то довести до технолошког колонијализма и технолошке зависности.

Деловање закона вредности на светском тржишту

Закон вредности испољава се на светском тржишту у облику светске цене производње која се формира посредством конкуренције и сељења свих робних произвођача који послују на светском тржишту, односно учествују у светској привреди. Јер, цена укључује осамостаљивање робне вредности у новцу и претварање тржишне вредности у цену производње; и даље, посредством процеса светске конкуренције - претварање „националних просечних профитних стопа“ у заједничку, светску просечну профитну стопу, тј. претварање „националних цена производње“ у светску цену производње. Та се цена формира на светском тржишту под утицајем конкуренције, уз учешће свих земаља које се јављају као произвођачи (продавци) односно потрошачи (купци) дате врсте робе или услуга у оквиру исте или различитих производних грана. То значи да у основи светске цене, која се формира у процесу размене на светском тржишту, не лежи однос понуде и тражње, него вредност коју детерминише просечно, друштвено потребно радно време, нужно за њену производњу. Ово, интернационално друштвено-потребно радно време одређују интернационални услови производње и интернационална продуктивност и интензивност рада, што се формира као просек различитих националних услова производње и различитих националних продуктивности и интензивности рада.

----- CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU -----

<http://www.maturskiradovi.net/eshop/>

**POGLEDAJTE VIDEO UPUTSTVO SA TE STRANICE I PORUČITE RAD
PUTEM ESHOPA , REGISTRACIJA JE OBAVEZNA.**

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com